

BOSNA I HERCEGOVINA DOBILA JOŠ JEDNOG PRAVEDNIKA MEĐU NARODIMA

Dr. Stanku Sielskom posthumno dodijeljena medalja "Pravednik među narodima"

Memorijalna ustanova za žrtve i heroje holokausta "Jad Vašem" (Yad Vashem - The Holocaust Martyrs' and Heroes' Remembrance Authority) iz Izraela početkom 2015. godine dr. Stanku Sielskom posthumno je dodijelila medalju "Pravednik među narodima" jer je kao kao ravnatelj Zavoda za suzbijanje endemskog sifilisa u Banjaluci (19.7.1941. - 25.8.1944. godine), učestvovao u spašavanju ljekara Jevreja iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine i pritome rizikovao vlastiti život.

Prijedlog sa popratnom dokumentacijom, koja je između ostalog sadržavala i izjavu posljednjeg živućeg ljekara Zavoda dr. Teodora Grünera iz Zagreba o tome da je dr. Stanko Sielski bio u životnoj opasnosti spašavajući ljekare Jevreje, uputio je autor ovog teksta u julu 2013. godine. U pomenutoj "izjavi", između ostalog, dr. Teodora Grünera piše: "Dr. Sielski je naročito vodio brigu o židovskim liječnicima. Spasio je mnoge židovske liječnike i njihove obitelji, a među njima i mene dr. Teodora Grünera."

Dr. Stanko Sielski bio je veliki

zaljubljenik Bosne. Rođen je 1891. godine u Gračanici u porodici poljskog porijekla. Gimnaziju je završio u Travniku, a nakon mature, 1910. godine upisao je studij medicine u Beču, gdje je dvije godine istovremeno učio slikarstvo i istoriju umjetnosti. Na Medicinskom fakultetu je diplomirao 1919. godine. Gotovo sav

radni vijek dr. Stanko Sielski proveo je u Bosni i Hercegovini. Radio je u Prozoru, Konjicu, Mrkonjić-Gradu, Zenici, Travniku, Bihaću, Banja Luci, Sarajevu i Tuzli. Iako je radio uglavnom u manjim mjestima, to mu nije smetalo da se živo interesuje za savremena zbivanja u medicini i da baš u tim malim bosanskim gradovima nalazi objekte za zadovoljenje svojih raznolikih istraživačkih poriva, objekte koji su nekada bili bliski, a nekada potpuno oprečni ljekarskoj praksi.

Dr. Stanko Sielski premješten je iz Travnika 3.11.1931. godine u Bihać gdje je do 19.7.1941. godine obavljao dužnosti višeg zdravstvenog savjetnika i upravnika Doma narodnog zdravlja. U tom periodu, sanitarno-epidemiološka situacija u bihačkoj regiji bila je veoma teška, pojave zaraznih bolesti često su imale karakter epidemija, a higijena stanovišta, osobito seoskog je bila na vrlo niskom nivou. Kao ljekar u Bihaću dao je značajan doprinos u prevenciji i liječenju endemskog sifilisa, ali ništa manji njegov doprinos nije bio ni na polju suz-

bijanja drugih zaraznih bolesti, parazitskih i gljivičnih oboljenja, važljivosti i zdravstvenog prosvjećivanja naroda.

Njegov interes za arheologiju i kolekcionarstvo, te njegovo široko obrazovanje naišli su upravo u Bihaću na izuzetno podesno tlo što mu je sve skupa omogućili da sakupi u svojoj privatnoj zbirci mnoštvo raznih kamenih i metalnih predmeta, starog oružja i raznih folklornih predmeta stanovnika toga područja iz antičkog perioda. Godine 1935. pokrenuo je osnivanje arheološkog muzeja u Bihaću što je naišlo na široko odobravanje javnosti i uprave Vrbaske banovine iz Banjaluke koja dr. Stanku Sielskom odobrava tražena sredstva. Uz njegovu veliku angažovanosti već krajem iste godine uz kanal Jarak, na mjestu današnje uprave Nacionalnog parka "Una" podignuta je zgrada Lapidarija. U toku bombardovanja Bihaća u 2. svjetskom ratu zgrada je do temelja uništena, a talijanski i njemački okupatori prilikom povlačenja odnijeli su sve vrijednije predmete. Danas u ovom gradu je ostalo malo tra-

govna koji bi podsjećali na njegov ljekarski, kulturni i naučni rada, međutim Biščani su mu se odužili na taj način što su jednu ulicu imenovali njegovim imenom.

Još dok se nalazio na dužnosti ravnatelja Zavoda za suzbijanje endemskog sifilisa u Banjaluci, dr. Stanko Sielski je 25.5.1944. godine imenovan za redovnog sveučilišnog profesora na katedri Povijest medicine i dekana Medicinskog fakulteta u Sarajevu, fakulteta koji je bio u sastavu hrvatskog Sveučilišta u Zagrebu. Kao dekan Medicinskog fakulteta u Sarajevu radio je od 1.8.1944. do 13.5.1945. godine, kada je upućen na rad u Okružni narodni odbor Banja Luka. Iste godine, u junu, odlazi na Kozaru u Higijensko-epidemiološku ekipu Prve armije radi suzbijanja pjegavog tifusa. U Banjaluci ostaje do 2.3.1946. godine, kada je premješten u Tuzlu, gdje je radio kao šef Sanitarno-epidemiološke stanice (kasnije Higijenski zavod) sve do svoje smrti 31.10.1958. godine. Umro je u 68. godini života u Zagrebu, gdje je i sahranjen na groblju Mirogoj.

Akademik Husref Tahirović